

**PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ PROJEKTOWYCH REMONTU
/ ODBUDOWY / CZĘŚCI OGRODZENIA WOKÓŁ CMENTARZA
PRZYKOŚCIELNEGO KOŚCIOŁA ŚW. STANISŁAWA
W SKIERNIEWICACH**

1. Materiały wejściowe

- przeglądy okresowe obiektów (załącznik nr 1a i 1b)
- opis robót archeologicznych wraz z wynikami badań przeprowadzonych m.in. w strefach ogrodzenia w dniach 25lutego – 13 kwietnia 2020r. (załącznik nr 2)
- oględziny elementów, pomiary sprawdzenia przeprowadzone od sierpnia do listopada 2021r.
- dostępna, fotograficzna dokumentacja archiwalna (załącznik nr 3)
- serwis fotograficzny (załącznik nr 4)

2. Skrócony opis przedmiotu opracowania oraz stan techniczny elementów objętych projektem wstępnym

- cmentarz przykościelny wpisany jest do rejestru zabytków;
- odcinki ogrodzenia od strony ul. Rawskiej , Alei Niepodległości oraz fragmentem od ul. Stanisławskiej (od naroża do murowanej furty wejściowej) – to ogrodzenia wtórne, powstałe ok lat 60 z rozdrobnionej, współczesnej cegły porozbiórkowej w momencie przebudowy i uzbrajania ul. Rawskiej;
- ogrodzenie na w/w odcinkach, murowane jest z cegły czerwonej pełnej w zasadzie nieklasyfikowanej, częściowo rozbiórkowej niewiadomego pochodzenia, na zaprawie wapiennej i wapienno-cementowej;
- bramy wjazdowe od strony Alei Niepodległości także wtórne z lat 60-tych. Murowane w stanie średnim – o wiele lepiej zachowane od przęseł ogrodzeniowych.
- ogrodzenie nie posiada fundamentów, jest bezpośrednio posadowione na gruncie a w części wzdłuż ul. Rawskiej na murowanych komorach grobowych;
- ogrodzenie jest znacznie zawilgocone, fragmentami mur całkowicie zniszczony, mokry, utrzymywany jedynie przez tynk po ostatnich robotach naprawczych, które nie dały oczekiwanych rezultatów pod względem technicznym i wizualnym;
- w niektórych partiach muru, szczególnie w strefach przygruntowych widoczne zagrzybienia oraz osady biologiczne mchów i porostów;
- ogrodzenie na odcinku od ul. Rawskiej nie posiada przeciwwodnych i przeciwwilgociowych izolacji pionowych i poziomych, w związku z tym grunt z nawierzchnią z kostki betonowej znacznie wyniesiony od strony cmentarza

- przenosi wilgoć bezpośrednio na masyw murowy ogrodzenia, co powoduje zmiany w strukturze zasadniczej, prowadząc do znacznych rozwarstwień w strukturach materiałowych. Zewnętrzne partie cegieł w wielu miejscach utraciły właściwości fizyczne pod względem stosowania materiałów technicznych w budownictwie;
- od strony Alei Niepodległości, od strony wewnętrznej widoczna warstwa pionowej izolacji pomiędzy ogrodzeniem a chodnikiem w postaci powłoki asfaltowej naniesionej na wilgotne mury;
  - w wielu miejscach elementy zdylatowane szczególnie w połączeniach słupków i przęseł;
  - od strony ul. Rawskiej ogrodzenie nachylone na zewnątrz miejscami od $0,5^{\circ}$ do 1°
  - tynki wapienno-cementowe i wapienne wykonane w trakcie ostatnio przeprowadzonych robót remontowych, w wielu miejscach znacznie zniszczone, w wielu płaszczyznach rozwarstwiony i odspojony od budulca;
  - generalnie ogrodzenie ze wszystkich stron cmentarza jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga co najmniej remontu dedykowanemu o ustalonej jednorodnej technologii wykonania;
  - wykonywanie okresowo zdjęć i ponownego wykonania świeżych tynków uznaje się za bezcelowe, które w żadnym stopniu nie wpływa w sposób korzystny na stan całości elementów, nie likwiduje przyczyn występowania znacznych zmian w strukturach murowych a jedynie na chwilę poprawia walory percepcyjne. Proponowany i opisany poniżej sposób wykonania wskazanych odcinków murów ogrodzeniowych wskazuje na jedyne, właściwe podejście do robót remontowych, które spowodują zasadniczą poprawę pod względem zdolności technicznych w tym walorów wizualnych. Bezcelowy staje się więc utrzymywanie obiektów wtórnych, które w sposób ciągły będą wymagać zabiegów remontowo-konserwatorskich;
  - samo ogrodzenie, które we wskazanych odcinkach jest elementem wtórnym przedstawia jedynie zlokalizowanie budowli w czasie. Datuje przebudowę ogrodzenia pierwotnego i przeniesienie jego lokalizacji bliżej kościoła. Co do wartości konserwatorskich – należy utrzymać je w obecnej formie jedynie pod względem architektury, geometrii brył i podziałów, natomiast co do składowych – zbudowane z elementów niepełnowartościowych nie może spełniać zasadniczych warunków nośności i użytkowania a ponieważ jest to obiekt budowlany, takie warunki są nieodzowne do funkcjonowania jak i bezpieczeństwa osób poruszających się w jego otoczeniu.

3. Proponowane rozwiązania techniczne

Brak fundamentów stanowiących podstawę posadowienia części nadziemnej oraz właściwej stabilizacji elementów budowlanych oraz stan całości ale także fakt, że ogrodzenie na omawianym odcinku to elementy wtórne, proponuje się następujące rozwiązania dedykowane, jednorodne dla całości wskazanych powyżej odcinków:

- demontaż (rozbiórka) ogrodzenia w odcinkach: wzdłuż ul. Rawskiej oraz od strony Alei Niepodległości a także odcinka pomiędzy narożem od ulicy Rawskiej a murowaną furta wejściową;
- jeśli tego będzie wymagała sytuacja, po odkryciu przestrzeni pod ogrodzeniem – niezbędna będzie ekshumacja ewentualnych odkrytych grobów;
- wykonanie oczyszczenie terenu z elementów luźnych;
- wykonanie dołów fundamentowych z ich umocnieniem;
- wykonanie żelbetowego fundamentu na całości wskazanych odcinkach ogrodzeniowych;
- wykonanie żelbetowych rdzeni w miejscach słupków ogrodzeniowych;
- wykonanie żelbetowej podmurówki maksymalnie 3-5 cm ponad poziom chodnika ulicznego;
- ułożenie poziomej izolacji przeciwwilgociowej z papy asfaltowej na lepiku asfaltowym lub papy smołowej na lepiku smołowym na powierzchni podmurówki pod mury nadziemia;
- wykonanie murów przęseł ogrodzeniowych oraz murów słupków wokół rdzeni żelbetowych w oparciu o wymiary zdjęte z elementów zastanych;
- wykonanie żelbetowych czapek przęseł i słupków ogrodzeniowych w oparciu o wymiary zdjęte z elementów zastanych;
- wykonanie izolacji pionowych od strony cmentarza na wszelkich elementach ogrodzeniowych, szczególnie w miejscach gdzie grunt jest wyniesiony ponad poziom chodnika ulicznego. Izolację proponuje się wykonać z powłok asfaltowych smarowanych w 2-3 warstwach na płaszczyznach ogrodzeniowych w strefach późniejszego zakrycia gruntem oraz ułożenie folii kubełkowej zakończonej listwami

systemowymi zamykającymi powłokę wodochronną w miejscach późniejszego zakrycia gruntem w taki sposób, aby folia wystawiona była ponad planowany poziom gruntu na max 5cm.

- wykonanie zabezpieczenia hydrofobowego wszelkich elementów murowych poprzez naniesienie powłok gruntująco zabezpieczających;
- wykonanie tynków cementowo-wapiennych na całości elementów ogrodzeniowych z zatarciem na gładko;
- wykonanie neutralizacji świeżych tynków;
- wykonanie gruntowania stabilizującego świeże tynki z przygotowaniem ich pod malowanie;
- wykonanie malowania; kolor należy uzgodnić z WUOZ w Łodzi;
- w połączeniu ze słupkami bram od Alei Niepodległości oraz przy murowanej furcie od strony ul. Stanisławskiej należy wykonać pasy izolacyjne;
- fundamentowania bram wzmocnić oraz wykonać izolacje przeciwwilgociowe;
- elementy bram poddać robotom remontowym ze zdjęciem skorodowanych tynków, wzmocnieniem budulca, wykonaniem nowych tynków oraz malowaniem;
- wszelkie parametry odbudowanego ogrodzenia zachowają zgodność wymiarową w stosunku do składowych zastanych.
- na załączonych rysunkach przedstawiono stan istniejący oraz proponowane rozwiązania dla odcinków ogrodzenia wskazanych powyżej.
- na mapce zaznaczono odcinki ogrodzeń, proponowane do przeprowadzenia robót

mgr inż. arch.
Robert Skorkutowski
96-100 Skierniewice, ul. Kasprzowicz 3
projektant uprawnień w
upr. proj. nr 13/R8/LIA/02 LOIA nr 10 6 29

A-B – odcinek ogrodzenia wzdłuż ul. Rawskiej od murowanej furty wejściowej w narożu ul. Stanisławskiej

B-C – odcinek ogrodzenia od strony Alei Niepodległości

